

podzim 2022

NEWSLETTER

Česko-lichtenštejské společnosti

Člen Europa Nostra

Z OBSAHU

- Úvodní slovo čestného předsedy
- Lichtenštejsko na festivalu Bezručova Opava
- Lichtenštejský den na festivalu Meeting Brno
- Europa Nostra – Evropský summit kulturního dědictví v Praze
- LVHF 2022 a moravští Charvátí
- Lichtenštejský Národní den

Ředitel lichtenštejských knížecích uměleckých sbírek Johann Kräftrner před posluchači na festivalu Meeting Brno © Jakub Šnajdr

Zamyšlení čestného předsedy

V *Lawyers and Business*, magazínu pro advokacii a byznys č. 3/2022, který byl všem členům ČLS distribuován, jsem si se zájmem přečetl partnerský rozhovor „Kauza ČR versus Lichtenštejnci“ s Dr. Maximiliánem Schaffgotschem, právním poradcem Nadace knížete z Lichtenštejna (Nadace). Jeho erudovaná a vytříbená právní argumentace mě velmi zaujala a donutila k zamyšlení, které bych rád s vámi sdílel.

Účelem spolku vymezeným ve stanovách je podporovat a rozvíjet česko-lichtenštejské vztahy. Přitom máme eminentní zájem na tom, aby přetrvávající spory mezi českou a lichtenštejskou stranou byly co nejdříve vyřešeny a k tomu vyjadřujeme svůj jednoznačný názor.

Společná historie česko-lichtenštejských vztahů, které trvají již bezmála 800 let, je celkem jasná, bylo o ní už mnoho napsáno. Knižecí rod Lichtenštejnů získal od poloviny 13. století do začátku 20. století v Čechách, na Moravě a ve Slezsku území o rozloze cca 1 600 km² (rozloha Lichtenštejska činí cca 160 km²), a na něm vystavěl, přestavěl nebo rekonstruoval desítky zámků, škol, nemocnic, kostelů, domů pro seniory atd. Vyvlastněním (za částečnou náhradu v penězích) šlechtického majetku po I. světové válce přišli Lichtenštejní o cca 1 000 km² pozemků se vším, co na nich v té době existovalo, a dále na základě Benešových dekretů v roce 1945 konfiskací (bez náhrady) o zbytek svého majetku.

Právní povaha vzájemných vztahů a soudní spory se jeví na první pohled velmi komplikovanými i pro odborníky, natož pro lidi nezasvěcené. Troufám si však tvrdit, že jejich podstata je vlastně velmi jednoduchá. Podle mého názoru je totiž nepochybné, že Benešovy dekrety, které se vztahovaly pouze na Němce, Maďary, kolaboranty a zrádce, neměly být na vládnoucího knížete Františka Josefa II., tedy na hlavu suverénního státu, ale ani na dalších 36 lichtenštejnských občanů vůbec aplikovány. Každému by mělo být na první pohled zřejmé, že Lichtenštejnci nejsou, a ani nikdy nebyli Němci (jediný, a navíc zcela smyšlený důvod, o který orgány v Československu konfiskaci po roce 1945 opíraly), a že tedy zabavení majetku bylo od samého počátku protiprávní. Zcela jednoznačně byly na lichtenštejnských občanech spáchány křivdy, které musí být co nejdříve napraveny.

Knížecí rod Lichtenštejnů se o nápravu pro všechny lichtenštejnské občany snaží kontinuálně již od roku 1945. Nejprve právními prostředky, které byly komunistickými institucemi po roce 1948 odmítnuty, a dále pak zejména po roce 1989 snahou o dohodu. Zatím ovšem bezvýsledně. Naopak v posledních letech se z různých důvodů spory řeší v soudních síních. Především je to tzv. Říčanská kauza (spor o cca 600 ha pozemků), kdy příslušné nemovitosti byly řádně zapsány v katastru nemovitostí jako vlastnictví knížete Františka Josefa II. a následně pak i Nadace, která je právoplatně zdědila, ale český stát dosáhl na základě žaloby podané v roce 2014 přepisu do svého vlastnictví. Příslušné soudy včetně Ústavního soudu ČR opřely ovšem svá rozhodnutí opět o argument (aniž prováděly k tomu jakákoliv dokazování), že Lichtenštejnci jsou německé národnosti. V důsledku toho, a protože i v jiných sporech jsou Lichtenštejnci takto nazíráni, se rozhodla lichtenštejnská vláda podat za Lichtenštejnsko mezistátní stížnost proti České republice k Evropskému soudu pro lidská práva (ESLP) ve Štrasburku.

Zde nejde o spor Nadace o vydání konfiskovaného či jinak zabaveného majetku, ale o spor mezi dvěma státy s tvrzením, že ČR prostřednictvím soudů po roce 2014 porušila Evropskou úmluvu o lidských právech z roku 1950 (Úmluva), kterou ČSFR ratifikovala v roce 1992, zejména porušením zákazu diskriminace, práva na ochranu majetku, práva na spravedlivý proces, práva na soukromí a rodinný život a práva na účinný

ochranný prostředek. ESLP, pokud stížnost neodmítne, může ve výroku svého rozhodnutí pouze konstatovat, že došlo k porušení příslušných článků Úmluvy a dále bude na příslušných orgánech ČR, aby v této Říčanské kauze zjednaly nápravu.

Kladné rozhodnutí ESLP by však mělo mít rozhodující, i když nepřímý vliv i na další spory o navrácení konfiskovaného majetku lichtenštejnských občanů. Ty proti České republice musela zahájit Nadace a další lichtenštejnští občané u 26 soudů v ČR koncem roku 2018, aby si ochránili svá práva ve lhůtě pro mimořádné vydržení nemovitých věcí podle par. 196 ve spojení s par. 3066 občanského zákoníku (jinak by se všechny konfiskované či jinak zabavené nemovitosti lichtenštejnských občanů staly s největší pravděpodobností definitivně vlastnictvím ČR). Jde a půjde o mnohaleté zdlouhavé soudní procesy (není vyloučeno, že po vyčerpání všech řádných i mimořádných opravných prostředků skončí tyto opět ve Štrasburku). V nich by stát podle mého názoru měl prokázat právní důvod, na kterém se jeho držba/vlastnictví zakládá. Jinými slovy soudy by měly vést dokazování k tomu, zda se konfiskace podle Benešových dekretů na Lichtenštejnce vztahovala, či nikoliv (nejde tedy o napadání dekretů jako takových, jejich existenci a platnost Nadace nezpochybňuje), a zda nešlo o neplatné, ne-li nicotné (právně neexistující) právní akty, když konfiskace byla založena pouze na tvrzení, že Lichtenštejnci jsou Němci ve smyslu dekretů, což rozhodně nejsou. Na základě své více než čtyřicetileté advokátské praxe si jsem plně vědom toho, že v rámci vázanosti soudů nižšího stupně právními názory soudů vyšších stupňů, včetně Ústavního soudu, není pro české soudce snadné žalobám lichtenštejnských občanů vyhovět, zvláště existují-li různé výklady některých právních institutů jako je např. časová působnost (*ratione temporis*). Vyjdeme-li však z toho, že byla spáchána křivda, tak v rámci nápravy a zajištění spravedlnosti je vždy možné, a v daném případě nutné zahájit mimosoudní jednání a uzavřít celou věc oboustranně výhodným smírným řešením, které již lichtenštejnská vláda i Nadace dříve opakovaně navrhovaly. Moc bych si přál, i pro činnost našeho spolku, aby k tomu došlo co nejdříve.

Jiří Balašík

Čestný předseda Česko-lichtenštejnské společnosti

Posluchače přednášky kromě výkladu přednášejících zaujaly i distribuované materiály o Lichtenštejnsku a fungování Česko-lichtenštejnské společnosti
© Marcela Feretová, Slezské zemské muzeum

■ Lichtenštejnsko na festivalu Bezručova Opava

Ve dnech 5. až 29. září 2022 se uskutečnil známý kulturní multižánrový festival Bezručova Opava. Letošní pětadesátý ročník nesl název *Sťahování mezi světy* a nabídl několik desítek pořadů všech uměleckých žánrů.

V pátek 16. září se tak v Müllerově domě Slezského zemského muzea v Opavě uskutečnila veřejná přednáška o Lichtenštejnsku s názvem „*Lichtenštejnsko - Člověk ho buď nezná, anebo obdivuje*“, kterou přednesl honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v České republice a bývalý ministr kultury ČR Daniel Herman. Ve výkladu ho následně doplnil historik a vedoucí Oddělení společenských věd Slezského zemského muzea Ondřej Haničák.

Program úvodním slovem zahájila ředitelka Slezského zemského muzea Jana Horáková, na kterou krátce navázal tajemník Magistrátu města Opavy Tomáš Elis. V úvodním slovu pak ještě pokračoval předseda Česko-lichtenštejnské společnosti Petr Svoboda. Ten následně slovo předal hlavnímu přednášejícímu toho podvečera, tedy Danielu Hermanovi. Diváci, kteří zaplnili téměř celý Slavnostní sál Müllerova domu, měli možnost vyslechnout si informace o historii i současnosti země mezi Alpami a Rýnem, ale také o jejich panovnících nebo vztazích s ostatními zeměmi - včetně České republiky, a to všechno v domě z roku 1726, který byl kdysi coby obydlí správce součástí areálu dnes již zaniklého lichtenštejnského zámku.

Honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v ČR Daniel Herman přednáší o historii i současnosti Lichtenštejnska na festivalu Bezručova Opava
© Marcela Feretová, Slezské zemské muzeum

Po Danielu Hermanovi převzal pomyslnou štafetu druhý a zároveň poslední přednášející, Ondřej Haničák, který ještě více přiblížil historické souvislosti rodu Lichtenštejnů a Opavy. Nabitou přednášku nakonec doplnila závěrečná inspirativní diskuse s posluchači. ■

Po Danielu Hermanovi pokračoval v poutavém výkladu historik a vedoucí Oddělení společenských věd Slezského zemského muzea Ondřej Haničák
© Marcela Feretová, Slezské zemské muzeum

■ Lichtenštejnský den na festivalu Meeting Brno: Křížení minulosti a současnosti

V rámci sedmého ročníku multižánrového festivalu Meeting Brno s podtitulem *Místa křížení* proběhl v úterý 26. července den zaměřený na Lichtenštejnsko, který nesl název *Liechtenstein is meeting Brno*. Odpolední program toho dne tak v budově Uměleckoprůmyslového muzea Moravské galerie v Brně zaplnily dvě zajímavé přednášky. Celým programem provázelo moderátorské duo prezidentky festivalu a faráčky Církve československé husitské **Martiny Viktorie Kopecké a viceprezidenta festivalu, politika, sociologa a psychoterapeuta **Davida Macka**. Obou přednášek se zúčastnilo tolik návštěvníků, že krásně vyzdobený posuchačský sál v Moravské galerii doslova praskal ve švech. Zájemci z řad laické i odbornější veřejnosti napjatě poslouchali až do konce.**

Akci moderovalo duo faráčky **Martiny Viktorie Kopecké** a politika, sociologa a psychoterapeuta **Davida Macka**
© Jakub Šnajdr

Mezi přednáškami měli posluchači možnost společně probrat své postřehy a dojmy © Jakub Šnajdr

Přednáška o Lichtenštejnsku a občerstvení od robota

První přednáška s názvem „*Lichtenštejnsko: člověk ho buď nezná, anebo obdivuje*“ pojednávala o Lichtenštejnsku obecně a historii i současnosti rodu Lichtenštejnů. Přednesli ji honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v České republice a zároveň patron letošního ročníku festivalu Meeting Brno Daniel Herman s mluvčím lichtenštejnské knížecí rodiny pro Českou republiku a rovněž mluvčím Nadace knížete z Lichtenštejna Michalem Růžičkou. Populárně naučná přednáška posluchačům přiblížila dnešní Lichtenštejnsko a spojitosti s naší zemí. Jednalo se o další ze série plánovaných přednášek na toto téma, které se budou odehrávat v různých městech v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v tomto a příštím roce. Mezi brněnskými přednáškami se návštěvníci mohli se sklenkou vína společně potkat v hale Uměleckoprůmyslového muzea, kterou zdobí velkolepé dílo *Démon růstu* od Krištofa Kintery. Zájemci o kávu měli možnost navštívit místnost v přízemí nesoucí název *Café robot*, kde jim tento oblíbený nápoj - jak už sám název napovídá - připravila unikátní robotická ruka. Pokud by se vám to zdálo málo, pak vězte, že si na takto připravený kávový nápoj můžete přes aplikaci navíc nechat do pěny „vytisknout“ takzvané selfieccino, tedy obličej svůj, či blízké osoby.

Posluchači přednášek měli také během pauzy možnost zdarma zhlédnout umělecké expozice, které se v muzejní budově nachází. Jelikož se nový koncept Uměleckoprůmyslového muzea, na kterém se podílela zvukná česká designérská jména jako Maxim Velčovský, Eva Eisler nebo studio Olgoj Chorchoj, nazývá *ART DESIGN FASHION*, ve stálých expozicích bylo možné si prohlédnout především české designové kousky od čajových konvic, přes židle až po ikonická díla přední české módní návrhářky *Liběny Rochové*. Součástí expozice je například i otevřený mobiliář skla, keramiky a porcelánu, jehož prohlídka jistě vyplnila zbylý čas návštěvníků.

Jan II. z Lichtenštejna a jeho dary moravským muzeím

Druhou přednášku prezentoval návštěvníkům ředitel lichtenštejnských knížecích uměleckých sbírek *Johann Kräftner*. Přednáška byla o něco odbornější, zaměřená

Zvědaví posluchači zcela zaplnili nádherný sál Uměleckoprůmyslového muzea Moravské galerie v Brně
© Jakub Šnajdr

na osobnost knížete Jana II. z Lichtenštejna, jehož sbírky a dary do dnešních dní obohacují různá moravská muzea. Přítomní se tak například dozvěděli i to, že kníže, zvaný Dobrotivý, na svých panstvích podporoval průmysl, zakládal nemocnice a sirotčince a zasloužil se o vznik první přírodní rezervace na Moravě, dnes známé jako Národní park Šerák-Keprník.

Na konci druhé přednášky dostal od moderátorů prostor také předseda Česko-lichtenštejnské společnosti Petr Svoboda, aby krátce představil činnost a cíle společnosti, a případně oslovil někoho z přítomných posluchačů, uvažujících o členství. Poté už následovala kratší diskuse s publikem nad právě proběhlými přednáškami. Mezi návštěvníky se ten den objevilo i několik známých tváří, mimo jiné například Eva Lustigová, dcera spisovatele Arnošta Lustiga, která se aktuálně věnuje především péči o otcův odkaz.

Recepce příjemně zakončila vydařený den

Po poledních přednáškách následovala večerní recepce pro pozvané a členy Česko-lichtenštejnské společnos-

První části přednášky se zhostil honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v ČR Daniel Herman
© Jakub Šnajdr

ti v restauraci a salonku blízkého hotelu. Přítomní hosté si užili plné rautové stoly a setkání nad skleničkou, kde se mohli pobavit o právě proběhlých přednáškách v Moravské galerii, ale třeba i směřování Česko-lichtenštejnské společnosti a česko-lichtenštejnských vztahů obecně. Ačkoliv se recepce kvůli náhlé nemoci nemohla zúčastnit sama velvyslankyně Lichtenštejnského knížectví v České republice JJ Maria-Pia Kothbauer Liechtenstein, byla i tak úspěšným zakončením příjemného dne věnovaného Lichtenštejnsku. ■

Informace nejen o knížecí rodině přednesl mluvčí lichtenštejnské knížecí rodiny pro ČR a rovněž mluvčí Nadace knížete z Lichtenštejna Michal Růžička © Jakub Šnajdr

Daniel Herman vítá hosty a členy Česko-lichtenštejnské společnosti na večerní recepci © Jakub Šnajdr

■ V září se v Praze konal **Evropský summit kulturního dědictví**, pořádaný sdružením Europa Nostra

Ve dnech 25. až 27. září se v Praze uskutečnil summit evropského kulturního dědictví, který každoročně pořádá sdružení Europa Nostra, tedy celoevropská federace nevládních organizací zaměřených na péči a ochranu evropského kulturního dědictví. Vláda České republiky rovněž zařadila letošní tuzemský summit mezi významné akce programu českého předsednictví Evropské radě, které připadá na druhou polovinu roku. České zastoupení Europa Nostra reprezentuje vice-prezident Asociace majitelů hradů a zámků, člen Rady Europa Nostra a předseda Česko-lichtenštejnské společnosti Petr Svoboda, který se pražského summitu také osobně zúčastnil. ■

Eurokomisařka pro inovace, výzkum, kulturu, vzdělávání a mládež Mariya Gabriel hovoří na diskuzním fóru European Heritage Policy Agora v Paláci Žofín
© Felix Q Media / Europa Nostra

Petr Svoboda přednáší projev na zahajovací recepci v Rezidenci primátora hlavního města Prahy
© Felix Q Media / Europa Nostra

Zleva výkonný prezident Europa Nostra Hermann Parzinger, eurokomisařka pro inovace, výzkum, kulturu, vzdělávání a mládež Mariya Gabriel, ministr kultury Martin Baxa a Petr Svoboda na fóru European Heritage Policy Agora v Paláci Žofín © Felix Q Media / Europa Nostra

Ve čtvrtek 8. září se zástupci Česko-lichtenštejnské společnosti zúčastnili recepcce, kterou každý rok v tomto termínu pořádá pro zástupce rakouské politické, společenské a hospodářské scény Velvyslanectví Lichtenštejnského knížectví ve Vídni s působností také pro Českou republiku. Tak jako každý rok se recepcce konala v Lichtenštejnském zahradním paláci

Kromě členů ČLS Petra Svobody, Zuzany Holendové, Daniela Hermána, Richarda Svobody a Ivany Holáskové se recepcce za Českou republiku zúčastnil i starosta města Litomyšl Daniel Brýdl

■ **Lednicko-valtický hudební festival v rytmu balkánské hudby**

Od 24. září do 8. října se uskutečnil již sedmý ročník Lednicko-valtického hudebního festivalu. Zatímco loni pořadatelé uspořádali největší evropskou přehlídku tvorby světoznámého italského skladatele Antonia Vivaldiho za posledních padesát let, nedávno proběhlý ročník byl inspirovaný hudbou chorvatské menšiny, která kdysi přišla na území jižní Moravy na pozvání rodu Lichtenštejnů.

Pořadatelé posluchačům nabídli skladby autorů a interprety ze zemí patřících do bývalého Jugoslávského království. Novinkou tohoto ročníku byl tzv. Jugoprolog, dvoudenní přehlídka balkánské dechové hudby pod otevřeným nebem, který se 26. a 27. srpna uskutečnil tam, kde moravští Charváti kdysi žili, a to v Charvátské Nové Vsi a v Hlohovci.

Koncerty se jako každý rok odehrávaly v architektonických perlách Lednicko-valtického areálu. Návštěvníci festivalu si tak kromě koncertů mohli „vychutnat“ například zámek v Lednici nebo ve Valticích, Dianin chrám Rendez-vous poblíž Valtic nebo lednický kostel svatého Jakuba Staršího.

■ Příběh moravských Charvátů se začal psát díky Lichtenštejnům

Charvátí vytvářeli na jižní Moravě kompaktní společenství s vlastní tradicí, zvyky a také jazykem více než 400 let. Byli součástí pestré kulturní a etnické mozaiky, která zde existovala dlouhá staletí. Okolnosti jejich příchodu z Balkánu jsou dodnes zahaleny mnoha tajemstvími. Jedno je ale jisté: chorvatské obyvatelstvo do několika jihomoravských obcí pozval rod Lichtenštejnů. Působení Charvátů, stejně jako Lichtenštejnů, na Moravě nuceně ukončila až druhá světová válka a sled na ni bezprostředně navazujících událostí.

Jak vůbec mohlo dojít k tomu, že Charvátí z dalekého balkánského poloostrova doputovali až na jižní Moravu a usadili se zde? Evropa tehdy prožívala těžké období, když ji z východu stále více ohrožovalo turecké nebezpečí. Osmanská říše pronikala od 14. století stále hlouběji do nitra kontinentu - v roce 1529 již Turci stáli před branami samotné Vídně. Turecké války tak představovaly velkou hrozbu jak pro suverenitu a další osud jednotlivých státních útvarů ve východní a střední Evropě, ale také pro jejich křesťanské obyvatele. Nebylo proto divu, že ti ve snaze ochránit své životy a víru prchali z Turky okupovaných oblastí Balkánu více na sever.

Jedněmi z nich byli také obyvatelé tehdejšího Chorvatského království, kteří i přes nelibost tamější šlechty opouštěli od konce 15. století své domovy a vydávali se na dlouhou cestu podél rakousko-uherských hranic až na západní Slovensko. Na všech těchto územích se usazovali. A tak se stalo, že Charvátí doputovali až na jižní Moravu, kde vytvořili nejsevernější výspu chorvatského osídlení v Evropě. Nově přichozí lákal rozvinutý obchod kraje, jeho výhodná poloha a především pak úrodná půda, které zde bylo v této době dostatek.

Červená a zelená – typické barvy moravských Charvátů, ale také modrá, žlutá, růžová. Charvátské kroje stejně jako celé jejich vesnice zářily pestrými barvami. Zde obraz malíře moravských Charvátů Othmara Růžičky zobrazující slavnost kiritof ve Frélichově. Kiritof (z německého Kirchentag, česky hody) byl bezesporu nejoblíbenější slavností Charvátů, ke které vždy neodmyslitelně patřilo veselí, tanec a hodování, 1. pol. 20. stol., ©SOCHN

Jak to? Husitské a následně česko-uherské války v průběhu 15. století, ale i vzájemné boje zde usazených panských rodů společně s častými epidemiemi totiž měli za následek úpadek celé Moravy. Řada osad, často celá území, v důsledku vyhlazování zanikla a zpustla. A jednotlivá panství zažívala velký hospodářský útlum. Nepřekvapí proto, že jejich majitelé v této situaci hledali způsoby, jak své majetky opět pozvednout k větší prosperitě. Řešením bylo zajistit dostatek poddaných, kteří odpradáva představovali základ bohatství každého panství. To dobře chápal také rod Lichtenštejnů, jehož zástupci se v průběhu své 900leté existence ukázali mnohokrát jako velmi dobří hospodáři a správci rodového majetku. Proto to byli právě oni, kdo přijali prchající chorvatské obyvatelstvo a usadili ho na svých panstvích na moravsko-dolnorakouském pomezí.

Lichtenštejnové v 16. století

Lichtenštejnové byli v době, kdy pozvali Charvátů na svá panství, tedy v 16. století, již mocným a váženým šlechtickým rodem. Na obou stranách hranice, na jižní Moravě i v Dolním Rakousku, si od 12. století postupně vytvářeli rozsáhlý komplex držav, který po následujících staletích představoval základ jejich rodové moci. Na Moravě se s nimi poprvé setkáváme v roce 1249, kdy Jindřich I. z Lichtenštejna získal od českého krále Přemysla Otakara II. za svou podporu Mikulov. Ten se brzo také stal hlavním sídlem rodu a zůstal jím až do roku 1560, kdy ho mikulovská větev rodu byla nucena prodat. Vedle toho Lichtenštejnové na konci 14. století získali ještě valtické panství. Pro přesnost uvedme, že Valtice byly až do roku 1920, než byly na základě Saintgermainské smlouvy připojeny k Československu, součástí Dolního Rakouska. Do roku 1584 bylo v držení rodu také panství Drnholec ležící nedaleko Mikulova. Lednice se stala součástí lichtenštejnských držav v polovině 13. století.

od základů sami. Z pozemkových knih a urbářů, které nám poskytují důležité informace, vyplývá, že Lichtenštejnové se jim jako jejich noví páni snažili situaci co nejvíce ulehčit. Pro stavbu svých nových obydlí mohli Charváti jak na Valticku, tak na Mikulovsku využít dřevo z lichtenštejnského Bořího lesa nedaleko Valtic. Velkou pomocí pak bezesporu bylo osvobození od všech povinností po dobu prvních pěti let od usazení.

Charváti se velmi brzo prokázali jako zdatní hospodáři, vinaři, sadaři, ale také rybáři. Znalosti

Charváti v průběhu 16. století přicházeli na pozvání Lichtenštejnů do různých obcí na jejich panstvích v oblasti moravsko-rakouského pomezí. O jejich přítomnosti svědčí záznamy v matrikách, kde byli často zapisováni pod jménem „Charvát“ nebo se objevují pro kraj pod nezvyklými jmény jako např. Radowanetz, Velenticz nebo Grbawtschicz. Tam, kde žili v početní menšině, postupně splynuli s většinovým obyvatelstvem. Nakonec došlo k vytvoření dvou charvátských enkláv – jedné v čistě německém osídlení na Mikulovsku, přesněji Drnholecku s obcemi Frélichov (Jevišovka), Dobré pole a Nový Přerov, druhé v převážně českojazyčném prostředí na v té době dolnorakouském Valticku s obcemi Charvátská Nová Ves, Hlohovec a Poštorná. ©SOCHN

Příchod Charvátů na Moravu

Počátky příchodu Charvátů na jižní Moravu dnes na základě zevrubného historického bádání datujeme do 30. let 16. století. Tito jihoslovanští uprchlíci našli útočiště převážně na tehdejších lichtenštejnských panstvích Drnholec nedaleko Mikulova, Valtice a Lednice. To potvrzuje, že Lichtenštejnové hráli v příběhu moravských Charvátů zcela zásadní roli.

První Charváti se dostali na Moravu zřejmě již kolem roku 1530 na pozvání Jiřího Hartmanna I. z Lichtenštejna. Usadili se ve zpustlých obcích Frélichov (dnešní Jevišovka) na drnholeckém panství na Mikulovsku, Charvátská Nová Ves a Poštorná na Valticku. V 70. letech 16. století se Hartmann II. z Lichtenštejna, syn Jiřího Hartmanna I., rozhodl usadit Charváty také v Novém Přerově, Dobrém Poli, Kulenfurtu (dnešní Brod nad Dyjí) a v Hlohovci. Doklady o chorvátských osídleních máme také z jiných jihomoravských obcí, v nich ale poměrně rychle splynuli s většinovým obyvatelstvem.

Tam, kde Charváti přicházeli ve větších počtech a žili pospolu, většinou celé rodiny, se jim podařilo zachovat charvátskou identitu a také jazyk. Postupně se vytvořily dvě enklávy – na Mikulovsku, resp. Drnholecku a na Valticku. V obcích na Valticku, které byly obklopeny slovanským osídlením, se chorvátsky mluvilo několik staletí (v Charvátské Nové Vsi a v Poštorné do konce 18. století, v Hlohovci do počátku 20. století). Ve vesnicích ležících v německojazyčném prostředí Mikulovska si Charváti udrželi svou identitu až do nuceného vystěhování v roce 1948.

Nový domov

Začátky v nových domovech na Moravě nebyly pro Charváty jistě lehké. Ve většině případů přicházeli do zpustlých vylidněných obcí, kde si museli vybudovat vše

přinesené ze svých původních domovů mohli dobře využívat také v moravském prostředí, které se podmínkám v Chorvatsku do velké míry podobalo. Už od svého příchodu na Moravu tak byli Charváti např. nerozlučně spojováni s vinařstvím. Na Drnholecku získaly charvátské

Školy v charvátských obcích na Mikulovsku byly německé, po roce 1918 až do přičlenění pohraničí k nacistickému Německu české. Charváti sice mezi sebou mluvili charvátsky, uvědomovali si ale, že pro komunikaci s okolním světem potřebují umět jazyky většinového obyvatelstva.

Nezřídka ovládali všechny tři řeči – němčinu, češtinu a moravskou charvátštinu, která ale byla předávána pouze ústně. V obcích se mluvilo tzv. čakavským nářečím, jež si s sebou Charváti přinesli ze svých původních domovů. To se silně odlišuje od dnešní spisovné chorvatštiny, navíc kontakt s němčinou a češtinou způsoboval různé přebírání a komolení slov. Charváti byli na svůj jazyk hrdí, chovali k němu silný emoční vztah. To byl také jeden z hlavních důvodů, proč charvátština přežila až do 20. století. Dnes už ji aktivně ovládá jen několik málo pamětníků. Na obrázku děti v německé škole ve Frélichově. Poč. 20. století, ©SOCHN

Rod Lichtenštejnů – konkrétně Hartmann I. (†1539), jeho syn Jiří Hartmann I. (1513–1562) a vnuk Hartmann II. (1544–1585) byli těmi, kdo usadili Charváty na svých panstvích. Někteří z příslušníků lichtenštejnského rodu se přitom jako velitelé císařských vojsk účastnili bojů s Turky na Balkáně. Měli tedy možnost seznámit se s problémy a nelehkými osudy tamějšího křesťanského obyvatelstva. Na obraze Hartmann II. z Lichtenštejna © LIECHTENSTEIN. The Princely Collections, Vaduz–Vídeň

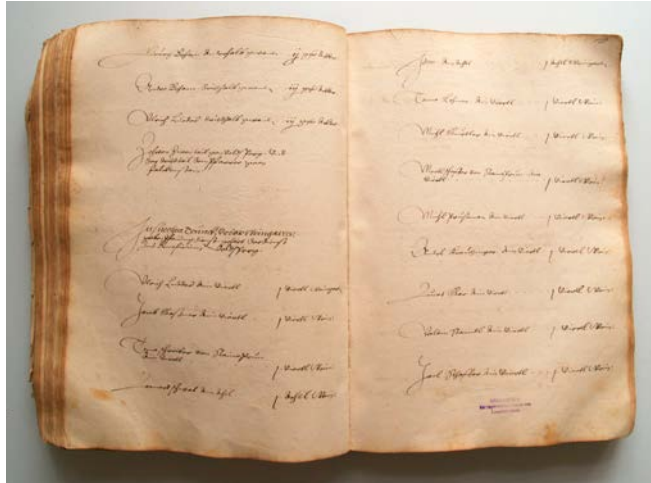
kontakty s mikulovskými Charváty, kteří byli hlavními nositeli charvátské tradice a jazyka na Moravě. Příčinou rychlejší asimilace valtických Charvátů bylo bezesporu jejich slovanské okolí, obyvatelům tří charvátských vesnic jazykově a kulturně blízké. Naproti tomu Charváti na Mikulovsku žili obklopeni téměř výhradně

Ve 30. letech 16. století valtický pán Hartman I. z Lichtenštejna s pomocí Charvátů obnovil dříve zpustlé osady Unterthemenau (Poštorná, v pramenech také jako Unter-Krabaten) a Oberthemenau (Charvátská Nová Ves, v pramenech také jako Ober-Krabaten). O několik desetiletí později, přesněji v roce 1570 pozval Hartmann II. z Lichtenštejna další Charváty pravděpodobně již usazené v jiných částech Dolního Rakouska na Valticko – tak došlo k založení Hlohovce.

vesnice již roku 1538 od Jana z Lichtenštejna povolení zakládat vinohrady.

Charváti na Valticku

Charvátská Nová Ves, Poštorná a Hlohovec – to byly tři původně charvátské vesnice na Valticku. Jako památka na moravské Charváty tu do dnešních dnů zbyla jen původem chorvátská jména některých obyvatel jako Bartolšic, Fabičovic, Grbavčic nebo Markovič. Na rozdíl od drnholeckých, resp. mikulovských Charvátů, kterým se jako svébytnému společenství podařilo přežít až do poloviny 20. století, na Valticku charvátský prvek povětšinou vymizel nejpozději na začátku 19. století. Pak zcela převládla čeština a moravská, resp. slovácká identita. Výjimkou byla obec Hlohovec, kde se i díky její odlehlejší poloze charvátsky mluvilo ještě kolem roku 1900. Hlohovci také nejdéle udržovali

Cenné podklady k příchodu Charvátů na Moravu obsahuje Lichtenštejnský archiv ve Vídni (Hausarchiv der regierenden Fürsten von und zu Liechtenstein). Zde urbář z roku 1570 sepsaný za Hartmanna II. z Lichtenštejna. Jsou v něm zaznamenány všechny tehdejší obce lichtenštejnských panství, seznam držitelů jednotlivých usedlostí a jejich povinnosti. Nalezneme zde také řadu chorvátských jmen. © LIECHTENSTEIN. The Princely Collections, Vaduz–Vídeň

německojazyčným prostředím, vůči němuž bylo jednodušší se vymezit a uchovat si svou odlišnost. Také proto když dnes někdo mluví o moravských Charvátech, myslí většinou Charváty usazené na Mikulovsku.

Charváti na Mikulovsku

Zde rovnou začneme objasněním jednoho historického omylu. Dlouho se věřilo, že Charváty na drnholecké panství na Mikulovsku pozval Kryštof z Teufenbachu, který Drnholec s přilehlými vesnicemi od Lichtenštejnu roku 1584 odkoupil. Až detailní bádání v archivech historika Adolfa Turka ve 30. letech 20. století ukázalo, že Charváti na Drnholecko doputovali už mnohem dříve a to ještě v době, kdy bylo v držení rodu Lichtenštejnů. Jednalo se ale o panství velmi málo výnosné, nacházející se ve špatném stavu s většinou vsí zpustlých po válkách a pohromách předešlého období. Navíc ne všichni Lichtenštejnové v tehdy široce rozvětveném rodu byli dobří hospodáři – majitel Drnholce Kryštof z Lichtenštejna z mikulovské rodové větve se topil v dluhách. Roku 1555 proto dokonce musel na nějakou dobu dát drnholecké panství do zástavy Janovi ze Žerotína. Od poloviny 16. století pak spravoval Drnholec Hartmann II. z Lichtenštejna, hlava valtické větve rodu. Ten se pokusil o zlepšení stavu panství zakládáním rybníků, budováním hospodářských staveb, ale také usazováním nových poddaných. Frélichov (od roku 1949 Jevišovka) byl pravděpodobně kolonizován Charváty již ve 30. letech 16. století, tedy ve stejné době jako Charvátská Nová Ves a Poštorná na valtickém panství Lichtenštejnu. Další dvě charvátské vesnice na Drnholecku, Dobré Pole a Nový Přerov, pak až po roce 1570 právě za Hartmanna II. z Lichtenštejna. V roce 1574 bylo na drnholeckém panství usazeno 70 nových poddaných, pravděpodobně převážně Charvátů. Přítomnost charvátských osídlenců dokazují také původem chorvátská jména jako Bosnić, Višnić, Kulačec, Jančić, Slunský zaznamenaná v pozemkových knihách a urbářích. Ale ani tyto snahy Lichtenštejnů o pozvednutí drnholeckého panství nestačily k zlepšení jeho hospodářské

Lichtenštejnové byli dobrými patrony všech obcí na svých panstvích včetně těch původně charvátských na Valticku. Kníže Jan II. z Lichtenštejna (1840–1929) se stal na popud obyvatel Poštorné a Charvátské Nové Vsi donátorem nové budovy školy a také kostela Navštívení Panny Marie v Poštorné. Náklady spojené s výstavbou uhradil kníže, stavební materiál na nový chrám pocházel z místní knížecí cihelny. Jeho slavnostní vysvěcení se uskutečnilo v roce 1898 za přítomnosti knížecí rodiny Lichtenštejnů.
© LIECHTENSTEIN.
The Princely Collections,
Vaduz–Vádeň

Aniž by bylo možné zde zabíhat do přílišných podrobností, dodejme, že Charváti ve třech vesnicích na Mikulovsku tvořili svébytnou zemědělskou komunitu s vlastními pravidly, zvyky a především jazykem. Po staletí vytvářely charvátské obce i vzhledem ke své odlehle poloze relativně uzavřený prostor, v němž si žily svým životem. Převažovaly endogamní sňatky uvnitř společenství a pokud se do něj dostali nově příchozí, časem se integrovali, „pocharvátsčili“.

Mezi Čechy a Němci

Zhruba od poloviny 19. století se ale situace začala měnit. Proces postupného vytváření občanské společnosti, industrializace, ale také národnostní uvědomování dorazili také sem, do izolovaných charvátských vesnic. Jedním ze symbolů těchto změn bylo otevření železniční dráhy Břeclav–Znojmo v roce 1890 se zastávkami

situace. Proto došlo k jeho již zmiňovanému prodeji štyrskému rodu Teufenbachů. Kryštof z Teufenbachu, nový majitel panství, byl významnou osobností na dvoře císaře Rudolfa II., ale také velitelem císařských vojsk na chorvatsko-slavonské hranici. Možná i tato souvislost vedla badatele k dlouho tradované mylné domněnce, že za příchodem Charvátů na Mikulovsko stojí právě on. I když se tedy další osudy Charvátů ve vesnicích na Drnholecku neodvíjely pod patronátem rodu Lichtenštejnů, je zřejmé, že právě jim můžeme připisat zásluhu o obohacení moravského prostředí o charvátský prvek, který se stal jeho součástí na dlouhá staletí.

zřízenými také v charvátských obcích. Dodejme, že v konzervativní komunitě Charvátů tato novinka narazila na velký odpor, nicméně do budoucna jim otevřela možnost cestování do bližších i vzdálenějších destinací včetně Brna a Vídně. To s sebou přinášelo nové poznání a možnosti, ale také opouštění tradičního způsobu života zvláště u mladých lidí a často i odchod z rodných obcí. Postupně se v charvátských vesnicích zvyšovalo napětí související s celkovou nacionalizací společnosti. Charváti se chtěli nechtěli stali součástí stále více sílícího česko-německého konfliktu, který vyvrcholil v tragických událostech druhé světové války. Tři charvátské obce na Mikulovsku byly obklopeny

V životě a duchovní kultuře moravských Charvátů hrála důležitou roli katolická víra. Ta navíc působila jako silný integrační činitel při zachování komunity. Charvátské modlitby a písně se tradovaly z generace na generaci a tím utužovaly identitu moravských Charvátů. V tomto ohledu byly významné také každoroční poutě za ostatními „příbuznými“ Charváty v diasporách v Rakousku a Uhrách. foto: O. Růžička, před 1929, © SOCHN

Při pohledu na původní fasády domů moravských Charvátů zaujme jejich barevnost a neobvyklá nástěnná výzdoba. Jak poznamenal v Národních listech v roce 1882 spisovatel Servác Heller, charvátské vesnice pro něj představovaly „úchvatnou idylickou, směřujícími barvami zářící oasu uprostřed německé pouště“. Na fotografii rekonstruovaná meziválečná fasáda domu v Jevišovce, 2022

téměř výhradně německým obyvatelstvem a dorozumívání s nimi tedy logicky probíhalo v němčině. Stejně tak úřady a školy fungovaly v tomto dominantním jazyce. Navíc v samotných obcích stále více přibývalo německého, ale také českého obyvatelstva a typická uzavřenost Charvátů tak oslabovala. Pro dokreslení představy uvedme, že v roce 1930 ve Frélichově, největší ze tří charvátských obcí, žilo 1 268 obyvatel, z toho 947 Charvátů, 213 Němců a 108 Čechů. Nebo alespoň tak sami sebe deklarovali při sčítání lidu. Převažující německý vliv po vzniku samostatného Československa se pokusily zvrátit české úřady, které rovněž v charvátských obcích zakládaly české školy také spolky jako Národní jednota nebo Sokol. Záměrně byla jimi také podporována myšlenka slovanské vzájemnosti a rozvoj charvátské identity u samotných Charvátů.

Poměrně krátké trvání první republiky společně s hospodářskou krizí ve 30. letech 20. století a nastupujícím německým nacionalismem ale neumožnilo větší rozvinutí tohoto směru. Charvátské vesnice se společně s celými Sudety staly již v roce 1938 součástí Německé říše, ve všech obcích byla nastolena nekompromisní germanizace a po vypuknutí války museli někteří z moravských Charvátů na základě branné povinnosti platné pro příslušníky říše bojovat za Německo.

Moravští Charvátí měli smůlu - pro Němce po celou dobu představovali podezřelý slovanský živel, pro

Čechy zase údajné zrádce, kteří stáli za války na německé straně.

A konec...

Po jejím skončení byli proto Charvátí označeni za nespolehlivé občany, kteří nemohou dále setrvat na strategicky významných státních hranicích, a na základě rozhodnutí Zemského národního výboru po roce 1948 vystěhování z původních domovů. Za nové bydliště jim byla určena střední a severní Morava, kraj podnebí a životními podmínkami zcela odlišný, kde došlo k jejich postupné asimilaci. Tím po více než 400 letech skončil příběh moravských Charvátů na jižní Moravě.

Petra Javornická

Rok 1989 přinesl také nové možnosti a naději pro moravské Charvátí. V roce 1991 vzniklo Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR. Od té doby probíhají v Jevišovce, bývalém Frélichově každoročně setkání charvátských rodáků, tzv. kiritof. Jejich nedílnou součástí je mše svatá a průvod obcí k památníku příchodu Charvátů na Moravu v čele s mládeží v tradičních charvátských krojích a kozou. ©SOCHN

S koncem druhé světové války zavládla ve třech charvátských vesnicích na Mikulovsku atmosféra plná nejistoty a strachu.

Už v prvních poválečných letech 1946 a 1947 bylo z obcí vystěhováno několik stovek Charvátů. Někteří lidé se rozhodli nečekat a raději odejít do Rakouska, většina však s napětím vyčkávala, co bude. Nepomohla ale ani přísaha věrnosti Charvátů Československu, kterou v listopadu 1947 zorganizoval Zemský národní výbor (na fotografii). Únor 1948 a komunistické bezpráví daly odsunu charvátského obyvatelstva do vnitrozemí naplno zelenou. © SOCHN

Aktuálně z Lichtenštejska

Lichtenštejský Národní den

V pondělí 15. srpna oslavili obyvatelé Lichtenštejského knížectví svůj Národní den. Stalo se tak po dvou letech, kdy byly oslavy omezené díky celosvětové pandemii koronaviru. O to více si letošní kompletní oslavy Lichtenštejnci užili. Dopoledne začal oficiální program projevy dědičného prince Aloise z Lichtenštejna a předsedy parlamentu Alberta Fricka. Od dvou hodin odpoledne následoval velký hudební festival v hlavním městě Vaduzu. Po večerní deváté hodině začali lidé zapalovat ohně a s pochodněmi se vydali po oblíbené alpské turistické trase Fürstensteig. Celodenní oslavy Lichtenštejnci zakončili v deset hodin večer společným zpěvem národní hymny ve Vaduzu.

Oslavy Národního dne provázelo slunné počasí
© Daniel Schwendener / Liechtenstein Marketing

Historie lichtenštejského Národního dne

Poprvé byl 15. srpen označen za národní svátek lichtenštejskou vládou v roce 1940. Toto datum má pro Lichtenštejnce dvojí význam. Jednak byl 15. srpen už v té době státním svátkem připomínajícím Nanebevzetí Panny Marie, jednak oslavuje narozeniny

Hrad Vaduz byl u příležitosti oslav nasvícen do lichtenštejských národních barev
© Daniel Schwendener / Liechtenstein Marketing

Vládnoucí kníže JJ Hans Adam II. s dalšími členy rodiny schází od hradu Vaduzu
© Daniel Schwendener / Liechtenstein Marketing

knížete Františka Josefa II., který se narodil 16. srpna 1906, a který byl otcem současného vládnoucího knížete Hanse Adama II. z Lichtenštejna. Svátek je zvláštní tím, že byl zaveden v době války. Jen pár dní před ustanovením tohoto svátku jedním z nejmenších států světa řekl ve svém projevu Adolf Hitler, že „malé státy nemají žádné právo na existenci,“ takže zavedení tohoto národního dne může být chápáno jako akt patriotismu, stejně jako akt vzdoru.

Po smrti Františka Josefa II. v roce 1989 bylo rozhodnuto, že se Národní den bude slavit i nadále 15. srpna, i když narozeniny současné hlavy státu, tedy knížete Hanse Adama II., připadají na 14. února. Důvody pro toto rozhodnutí jsou především praktické – slavit Národní den v létě je určitě lepší než slavit ho v zimě, kdy slavnosti mohou být ovlivněny počasím. Podobně s oslavami královských narozenin naložili také v Lucembursku, Nizozemí nebo Velké Británii. V roce 1990 byl Národní den právně uznán jako lichtenštejnský státní svátek a od té doby se v tento den každoročně konají státní ceremonie na louce u hradu Vaduzu. 15. srpna odpoledne se tak hlavní město vždy zaplní různě starými lidmi, kteří si užívají tradiční oslavy a pouť. Národní den je následně velkolepě zakončen půlhodinovým ohňostrojem přímo vedle knížecího hradu. ■

Projev JJ dědičného prince Aloise z Lichtenštejna
© Daniel Schwendener / Liechtenstein Marketing

Členové knížecí rodiny i ostatní účastníci oslav Národního dne si vyslechli projevy důležitých osobností
© Daniel Schwendener / Liechtenstein Marketing

... mohli jste vidět na Instagramu @czechliechtensteinsociety

Na Instagramu jsme stále aktivní! Připojte se také a sledujte @czechliechtensteinsociety!

22. 7. 2022 - Plánujete v létě návštěvu Mikulova? Také v tomto malebném jihomoravském městě můžete najít kousek lichtenštejnské historie. Právě Mikulov se totiž stal vůbec prvním panstvím rodu Lichtenštejnů v českých zemích: v roce 1249 ho daroval král Přemysl Otakar II. Jindřichovi I. z Lichtenštejna za jeho věrné služby. Později o něj sice Lichtenštejnové přišli, když ho museli prodat, jejich úspěšné působení na Moravě ale pokračovalo dál. ■

9. 8. 2022 - Zámek Moravský Krumlov, to není jen Slovanská epopéj od Alfonse Muchy, ale také nově otevřený okruh nazvaný Šlechtické komnaty. Prohlídka pro malé skupiny trvá necelou hodinu a začíná na nádvoří.

Příběh zámku, ale i lidských osudů a předmětů si lidé vyslechnou v obrazárně, modrém salóncu, krbovém pokoji Kinských a knihovním salónu Liechtensteinů.

Mimořádnou osobností zámku

byla kněžna Eleonora z Liechtensteina, dvorní dáma Marie Terezie. Za Eleonořina působení byl zámek přestavěn do barokní klasicistní podoby, iniciovala vybudování zámeckého parku a také moravskokrumlovské rodové hrobky. Více informací o Liechtensteinech se návštěvníci dozví na výstavě v zámecké věži. ■

29. 8. 2022 - Lichtenštejnská univerzita nabízí vysokoškolské studium v bakalářském, magisterském a doktorském stupni. Hlavními obory jsou architektura a podniková ekonomika, pod kterou spadá konkrétně studium podnikání, financí, informačních systémů/IT a podnikového práva. Na univerzitě působí studenti a pedagogové ze zhruba čtyřiceti zemí a škola spolupracuje s osmdesáti dalšími institucemi. ■

Výběr z médií

Pravda o následnictví Alžběty: Místo Karla má prý vládnout vévoda František

21. 9. 2022 | tn.nova.cz | Zdeněk Drgáč

Windsorská dynastie není jediným šlechtickým rodem, který si může nárokovat britský trůn. O královskou korunu by se mohli hlásit i potomci Yorků, Tudorovců nebo Stuartovců. Právě poslední zmíněný rod má podle mnohých na vládu nad Spojeným královstvím největší nárok.

„Rodina zesnulé královny Alžběty II. nemá na britském trůnu co dělat. Jsou o tom přesvědčeni zejména jakobité i mnozí další odpůrci Windsorské dynastie. Buckinghamský palác by měl podle nich říkat pane 89letému Františkovi, vévodovi bavorskému.

Ten je momentálně nejstarším žijícím příjímým potomkem krále Karla I. z rodu Stuartovců, který vládl Anglii, Skotsku a Irsku v letech 1600 až 1649. Jeho syna Jakuba II. roku 1688 sesadili, protože byl katolík. A jeho linii zbavil možnosti znovu se chopit královského žezla Zákon o nástupnictví z roku 1701, který z něj vyloučil všechny katolického vyznání i ty, kteří s katolíkem či katoličkou uzavřeli manželství.

Právě od jména krále Jakuba II. odvozují jakobité svůj název. Vévodu Františka pokládají za právoplatného vládce Anglie, Skotska a Irska.

Britům vládnou Němci

Windsorové, jejichž vláda ve Velké Británii začíná v roce 1901 králem Eduardem VII., se původně jmenovali Sasko-Kobursko-Gothští a pocházejí z území současného Durynska v Německu. Změna přišla v roce 1917 během první světové války, kdy na ostrovech panovaly silné protiněmecké nálady.

Další úpravu na Mountbatten-Windsor podle příjmení svého manžela prince Philipa, avšak jen pro vzdálenější potomky, prosadila Alžběta II. v roce 1960. Philip je rovněž německého původu, pochází ze Šlesvicko-holštýnsko-sonderbursko-glücksburské dynastie. V žilách krále Karla III. tak patrně koluje víc německé než britské krve. I to je podle kritiků Windsorů podstatný argument pro

rošádu v čele monarchie, upozornil portál Daily Star. Kdyby byla mužská primogenitura, tedy dědičný řád s přednostním právem prvorozeného, v tradičním pojetí nadřazená britskému právu, skutečně by měl vládnout vévoda František. Podle jakobitů mu náleží titul František II. Anglický, Skotský, Francouzský a Irský. Sám je však nepoužívá a za celý život nárok na britskou korunu nevznesl. František je zároveň hlavou rodu Wittelsbachů, která kdysi vládla v bavorském království. Jeho pradědeček byl král Ludvík III., kterého v roce 1918 svrhli. Po jeho smrti připadnou tituly, které už v Německu podobně jako v Česku neplatí, mohou se ale používat jako příjmení, jeho bratrovi princ Maxovi. Ani on nemá syna, po smrti ho vystřídá princ Ludvík Bavorský. Dědičkou Stuartovců se stane Maxova dcera princezna Sophie z Lichtenštejna. Ačkoliv vévoda František takové ambice nemá, nelze vyloučit, že někdo z jeho nástupců bude chtít Buckinghamský palác získat pro sebe.

Neotřesitelní Windsorové

Do hry by se mohli pokusit vstoupit i potomci dalších panovnických rodů. Z dynastie Yorků by to mohl být Simon Abney-Hastings, 15. hrabě z Loudonu, ten však dlouhodobě žije v Austrálii. Tudorovce momentálně reprezentuje Timothy Elliot-Murray-Kynynmound, 7. hrabě z Minta.

Pozice Windsorů se ale i díky neuvěřitelné délce vlády Alžběty II. i její vysoké popularitě jeví jako neotřesitelná. Prvním v pořadí po nastoupivším králi Karlu III. je jeho syn princ William, po něm následují jeho děti princ George, princezna Charlotte a princ Louis.

Královna Alžběta II. odešla na věčnost ve čtvrtek 8. září. Trůnu se ujala jako 25letá a vydržela na něm úctyhodných 70 let. Stala se nejdéle vládnoucí britskou panovnicí, celosvětově ji o dva roky překonává jen francouzský král Ludvík XIV. Británie se s ní naposledy rozloučila tento týden v pondělí.

Karel III. už den po smrti své matky slíbil Britům věrnou službu, připomněla BBC. „Stejně jako před lety královna vám i já nyní přísahám, Bůh mi pomáhej, že budu chránit principy konstituční monarchie i srdce našeho národa, ať už žijete kdekoliv a máte jakoukoliv víru, slibuji, že vám budu všem sloužit s respektem, láskou a oddaností, jako jsem sloužil po celý svůj život,“ pronesl před bezmála dvěma týdny.